

DOI: <https://doi.org/10.36719/2789-6919/22/31-34>**Lamiyə Əsədova**

Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında

Dövlət İdarəçilik Akademiyası

magistrant

lamiyesed55@gmail.com

DÖVLƏT İDARƏETMƏ ORQANLARINDA SOSIAL MEDİANIN İCTİMAİYYƏTLƏ ƏLAQƏLƏRƏ TƏSİRİ

Xülasə

Son dövrdə ictimaiyyətlə əlaqələr praktikasında ən diqqətçəkən inkişaf istiqamətlərindən biri internetdən ictimaiyyətlə əlaqə məqsədləri üçün istifadə edilməsidir. Texnoloji infrastruktur üzərində fəaliyyət göstərən bu kanal son illərdə Azərbaycanda da geniş yayılıb. Bu vəziyyət dövlət idarəçiliyi təşkilatlarının internet üzərindən apardıqları ictimaiyyətlə əlaqələr araşdırmalarının əhəmiyyətini artırmışdır. Korporativ internet saytlarının yaradılması ilə başlayan bu proses internet texnologiyasının qeyri-məhdud imkanlarının bir-bir kəşf edilməsi ilə davam edir.

Açar sözlər: *dövlət idarəçiliyi, dövlət orqanları, ictimaiyyətlə əlaqələr, kommunikasiya, sosial media*

Lamiyə Asadova

The Academy of Public Administration under the

President of the Republic of Azerbaijan

master student

lamiyesed55@gmail.com

The impact of social media on public relations in public administration bodies

Abstract

One of the most noticeable development directions in the practice of public relations in recent years is the use of the Internet for public relations purposes. This channel, operating on technological infrastructure, has spread widely in Azerbaijan in recent years.

This situation has increased the importance of public relations research conducted by public administration organizations over the Internet. This process, which began with the creation of corporate websites, continues with the discovery of the unlimited possibilities of Internet technology one by one.

Keywords: *public administration, public bodies, public relations, communication, social media*

Giriş

Texnologiyanın sürətli inkişafı, internetin sürəti, istifadə sahəsinin genişlənməsi ilə həm sosial sahədə, həm də iş həyatında köhnə vərdislərin və iş üsullarının bir çoxu dəyişdi və bu dəyişikliklər nəticəsində bir çox yeni anlayışlar həyatımıza daxil oldu ki, onlardan biri də sosial mediadır.

Bu gün dövlət qurumlarının ictimaiyyətlə uzunmüddətli və müsbət əlaqələri inkişaf etdirməsi və bu münasibətləri strateji şəkildə idarə etməsi çox vacib hala gəlib. Sosial media ictimaiyyətlə əlaqələrin və qarşılıqlı əlaqənin qurulması, dialoq əsaslı əlaqələrin inkişaf etdirilməsi, qərarların qəbulu və icrası proseslərində ictimaiyyətin iştirakının təmin edilməsi baxımından dövlət qurumlarına bir sıra imkanlar təqdim edir.

Sosial medianın dövlət qurumları və ictimaiyyət arasında əlaqələrin qurulması baxımından verdiyi imkanlardan yararlanmaq onun qarşılıqlı əlaqə və iştiraka dəstək verən xüsusiyyətlərindən və təmin etdiyi dialoq imkanlarından tam istifadə edilməsindən asılıdır. Sosial media dövlət qurumlarının ictimaiyyətlə çox sürətli ünsiyyət qurmasına şərait yaradır və dialoqla qarşılıqlı əlaqəni gücləndirmə xüsusiyyəti ilə seçilir.

Dövlət idarəetmə orqanlarında sosial medianın ictimaiyyətlə əlaqələrə təsiri

Manuel Castellsin sözləri ilə desək, “fərdlər indi qlobal və yerli olaraq birləşmiş, bir-birinə bağlı şəbəkə cəmiyyətində yaşayırlar” (Manuel, 2022: 8). Son illərdə sosial medianın populyarlığı dünyanın ünsiyyət tərzində inqilab edib. Bununla belə, yeni texnologiyalar və sosial media hökumətlə vətəndaşlar arasındakı əlaqəni dəyişə bilər, çünki onlar dövlət idarəçiliyinin yeni və açıq formata çevrilməsinə qəti şəkildə töhfə verir və aşağıdakılarla xarakterizə olunur:

- a) vətəndaşların ictimai işlərdə fəal iştirakı;
- b) dövlət xidmətləri arasında və hökumətlə vətəndaşlar arasında sıx əməkdaşlıq;
- c) dövlətin fəaliyyətinin şəffaflığı;

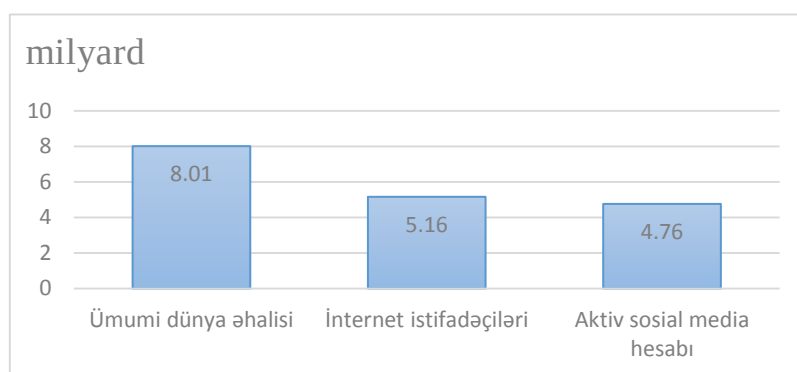
Sosial medianın təmin etdiyi ani, birbaşa və interaktiv kommunikasiya komponentləri bütün səviyyələrdə hökumətlər üçün xüsusilə faydalı ola bilər, çünki onlar öz vətəndaşları ilə daha da şəffaflığa, iştirakçı olmağa və əməkdaşlıq etməyə söz verirlər (Həsənov, 2).

Hərtərəfli quruluşu sayəsində kütlələrə çox asan çatan sosial media bəzi əsas xüsusiyyətlərə malikdir. Bu əsas xüsusiyyətlər aşağıdakılardır: sosial media asanlıqla əldə edilə bilən, ölçülə bilən, faydalı texnologiyadır; sosial media həm fərdi ünsiyyətə, həm də kütləvi ünsiyyətə imkan verir; sosial media əhəmiyyətli təsir potensialına malikdir; sosial media davamlılıq təşkil edir; sosial medianın təkrarlanmaq xüsusiyyəti var; axtarış xüsusiyyətinə malikdir; sosial media ölçülə bilər; sosial media mövqesizdir.

Bu əsas keyfiyyətləri sosial medianın sürətlə yayılmasına və ictimaiyyətlə əlaqələrdə istifadə olunan alətlər sırasında öz yerini tutmasına gətirib çıxarıb. Sosial medianın sürəti, xərclərin azaldılması, ani geri bildirim, ölçülə bilən və məkan məhdudiyyətlərinin olmaması ictimaiyyətlə əlaqələrdə sosial medianın ənənəvi KİV-i üstələməsinə imkan verir.

İnformasiya-kommunikasiya texnologiyalarında baş verən inkişaf və onların insanlara təsiri ilə dünyada və Azərbaycanda sosial medianın istifadə sahələrinə hər gün yeniləri əlavə olunur. Ümumiyyətlə, sosial media tətbiqləri siyasət, ictimai hərəkətlərin təşkili və idarə olunması, marketinq və ticarət, reklam, təhsil, insan resursları, ictimaiyyətlə əlaqələr, kommunikasiya, xəbər və mesaj mübadiləsi, qarşılıqlı əlaqə, korporativ və şəxsi imicin və görünürsüylüyün artırılması, əyləncə və bir çox başqa sahələrdə geniş istifadə olunur (Güləslan, 2018: 59).

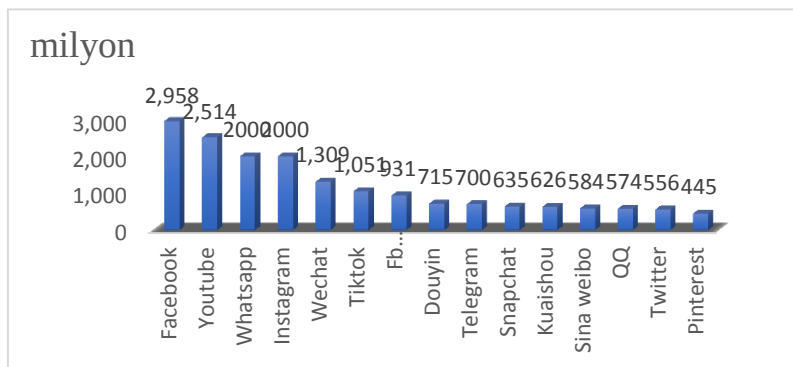
"We are social" rəqəmsal marketinq saytı tərəfindən hər il dərc olunan və qlobal miqyasda internet və sosial mediadan istifadə statistikasını özündə əks etdirən hesabatda dünyada və Azərbaycanda sosial mediadan istifadə ilə bağlı məlumatlar aşağıda verilmişdir. Qlobal miqyasda internet və sosial mediadakı məlumatlardan bəhs edən, qitə və milli təfərrüatları ehtiva edən hesabat 2023-cü ilin əvvəlinə aid məlumatları əhatə edir.

Dünyada sosial media istifadəsi (yanvar, 2023)

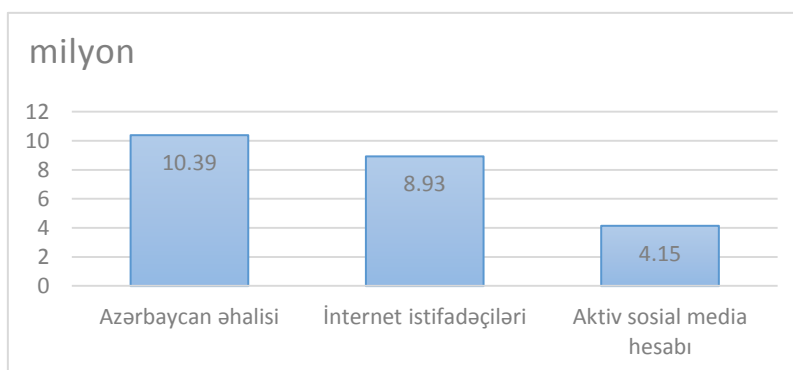
2022-ci il noyabrın 15-də dünya əhalisi 8 milyardı keçib, 2023-cü ilin əvvəlində isə 8,01 milyard nəfərə çatıb. Bu gün dünyada 5,16 milyard internet istifadəçisi var, yəni dünya əhalisinin 64,4 faizi hazırda onlayndır. Keçən ilin məlumatlarında əsasən, son 12 ayda qlobal internet istifadəçilərinin ümumi sayı 1,9% artıb. Hazırda dünyada 4,76 milyard sosial media istifadəçisi var

ki, bu da ümumi dünya əhalisinin 60%-nə bərabərdir. Sosial media istifadəçilərinin artımı, bu il 137 milyon yeni istifadəçinin əlavə edilməsi ilə illik cəmi 3 faiz artıma bərabərdir. (4)

Dünyada ən çox istifadə edilən sosial media platformaları (yanvar, 2023)

Hesabata əsasən, sosial media platforması əsasında aktiv istifadəçilərin sayı ilə bağlı ədədi dəyərlər araşdırıldıqda: Facebook (2,598 milyon) ən çox istifadə olunan sosial platforma olaraq ilk sırada yer alır. Onun ardınca Youtube (2,514), Whatsapp (2,000), Instagram (2000), Wechat (1,309), Tiktok (1,501), FB messenger (931), Douyin (715), Telegram (700), Snapchat (635), Kuaishou (626), Sina weibo (584), QQ (574), Twitter (556), Pinterest (445) ən çox istifadə edilən sosial media platformalarıdır. (4)

Azərbaycanda sosial media istifadəsi (yanvar, 2023)

2023-cü ilin yanvar ayında Azərbaycanda 8,93 milyon internet istifadəçisi olub. 2023-cü ilin əvvəlinə Azərbaycanda internetin istifadə səviyyəsi ümumi əhalinin 86%-ni təşkil edib. 2022-2023-cü illər arasında Azərbaycanda internet istifadəçilərinin sayı 49 min (+0,6%) artıb. 2023-cü ilin yanvar ayına olan məlumata görə, 10,39 milyon əhalisi olan Azərbaycanın 4,15 milyonu aktiv sosial media istifadəçisidir. (5)

Sosial media platformaları	nəfər	% (ümumi əhali)
Instagram	3,25 milyon	31.30%
Facebook	1,50 milyon	14.40%
LinkedIn	670 min	6.50%
Messenger	606,7 min	5.80%
Twitter	304,5 min	2.90%

Azərbaycanda ən çox istifadə olunan sosial media platformaları (yanvar, 2023)

Azərbaycanda sosial media getdikcə daha çox müxtəlif məqsədlər, o cümlədən şəxsi ünsiyyət, xəbər və məlumat mübadiləsi, marketing və reklam, siyasi fəallıq üçün istifadə olunur.

Azərbaycanda bir çox müəssisə və təşkilatlar yeni müştərilərə çatmaq, məhsul və xidmətlərini tanıtmək üçün sosial media platformalarından istifadə edirlər. (5)

Sosial media dövlət idarəçiliyində ictimaiyyətlə əlaqələr üçün vacib alətə çevrilmişdir. Bunun səbəbləri bunlardır:

- Artan əhatə
- Birbaşa ünsiyyət
- Real vaxt yeniləmələri
- Xərc baxımından daha səmərəli
- Rəy və əlaqə

Bütövlükdə, sosial media dövlət orqanlarına öz görünürlüklerini artırmağa, maraqlı tərəflərlə daha effektiv ünsiyyət qurmağa, rəy və əlaqə əldə etməyə kömək edə biləcək güclü vasitədir. O, dövlət idarəçiliyində ictimaiyyətlə əlaqələr fəaliyyətinin tərkib hissəsinə çevrilmişdir.

Nəticə

Bu gün sosial media ünsiyyət və məlumat mübadiləsi mərkəzinə çevrilib. Dövlət orqanları bu dəyişikliyə ayaq uydurur və sosial mediadan səmərəli istifadə etmə istiqamətində addımlar atır. Sosial medianın ictimaiyyətlə əlaqələrə təsiri dövlət qurumlarının cəmiyyətlə ünsiyyət və qarşılıqlı əlaqəsini kökündən dəyişib. Ənənəvi ictimaiyyətlə əlaqələr vasitələri dövlət qurumlarına öz mesajlarını və elanlarını məhdud auditoriyaya çatdırmağa imkan versə də, sosial media platformaları milyonlarla insana çıxış imkanı verir. Bu, dövlət orqanlarına birbaşa geniş auditoriyaya çatmaq və təsir etmək imkanı verir. Sosial media mesajların anında yayılmasına imkan verir və cəmiyyətlə qarşılıqlı əlaqə prosesini sürətləndirir. Sosial media dövlət qurumlarının şəffaflığını, hesabatlılığını və iştirak prinsiplərini gücləndirir. Cəmiyyət sosial şəbəkələr vasitəsilə dövlət idarəetmə orqanları ilə daha rahat ünsiyyət qura, onları maraqlandıran sualları verə, problemlərini bildirə və rəy bildirə bilər. Bu vəziyyət dövlət qurumlarına cəmiyyətin gözləntilərini daha yaxşı anlamağa və xidmətlərini buna uyğun formalaşdırmağa imkan verir.

Ədəbiyyat

1. Manuel. C. (2022). "The Rise of the Networked Society", p.8.
2. Həsənov. M. "Müasir Azərbaycanda sosial medianın inkişaf yolu", p.2.
3. Gülaslan. T. (2018). "Kamu Yönetiminde Sosyal Medya Kullanımı Ve Yönetimi: Temel İlkeler Ve Öneriler", p.59.
4. <https://datareportal.com/reports/digital-2023-global-overview-report>
5. <https://datareportal.com/reports/digital-2023-azerbaijan>

Göndərib: 08.03.2023

Qəbul edilib: 27.05.2023